

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ดูอย่างไรก็เดือน เวลาหน้าหนาวก็เดือนมันขึ้นมาตาย มันจะขึ้นมาของมันแล้วมันก็ตายของมันไป มันธรรมชาติของมัน มันขึ้นมาของมัน มันว่าของมันถูกต้องในสัตยชาติญาณ ไอ้สัตยชาติญาณของเราก็เหมือนกัน สัตยชาติญาณส่วนหนึ่ง แต่การศึกษา การเกิดเป็นมนุษย์นี้มีสมองแล้วมนุษย์นี้พยายามจะเอาชนะธรรมชาติ การปกครองการต่าง ๆ นี้ด้วยเรื่องของมนุษย์

มนุษย์มีการศึกษามา มีความจำมา ใครศึกษาเล่าเรียนขนาดไหนมามันก็ความจำของเราวิชาการอันนั้น มันก็เป็นแขนง ๆ ไป มันเป็นจุดหนึ่ง ๆ ของความคิดเท่านั้นเอง มันเป็นจุดหนึ่งของความรู้ของเราแล้วเราก็รู้อย่างนั้น ไม่มีใครเลยที่จะสามารถเก่งไปหมดทุก ๆ อย่าง ดูอย่างหมอเห็นไหม หมอยังมีหมอเฉพาะทาง หมอเรียนมาแล้วก็ต้องเรียนเฉพาะทาง แล้วเก่งกันไปเฉพาะทาง แม้แต่หมอด้วยกันเองยังว่า “บางอย่างผมไม่รู้ บางอย่างผมทำไม่ได้ บางอย่างต้องให้คนเก่งเฉพาะทางทำไป” แม้แต่เรื่องวงการแพทย์อย่างเดียวยังเก่งเฉพาะทางเลย

แล้วเรื่องการศึกษาของเรา ความรอบรู้ของเรา แล้วเราตีค่าตามมุมมองของเรา เห็นไหม เรา นั่งอยู่ในศาลาอย่างนี้ เอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาวางไว้ที่นี่ ต่างคนต่างมุมมองจะมองเห็นว่า อันนี้มันต่างกัน ความคิดเห็นต่างกัน ความเห็นต่างกัน ตรงนี้มันแบบว่ามันหมุนออกไปไง มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของความไม่สามารถที่จะเอามาชนะเหนือตนได้

ถ้าสิ่งนี้เป็นฟืนเป็นไฟ เป็นฟืนเป็นไฟหมายถึงว่ามันเติมความคิดไป มันจะเติมฟืนของเราขึ้นไป ความคิดของเราตีค่าทางวิชาการมันจะตีค่าไป แล้วตีค่าตามความเห็นของเราไป เวลาประชุมกันมันถึงมีปัญหาไง ถ้ามีปัญหาที่มุมมองของแต่ละบุคคลมันเป็นความเห็นแล้วมันผูกพันไปว่าตัวเองถูกต้อง ความเห็นของตัวเองดี ความเห็นของตัวเองถูกต้อง เพราะความรู้ของเรามันก็ยึดกิเลสมันยึดยึดตรงนี้ ยึดตรงความเห็นของเรา แล้วความเห็นของเรามันจะให้โทษให้ผลกับเราขนาดไหน มันถึงว่าสิ่งนี้มันไม่สามารถชำระกิเลสได้ มันเป็นวิชาชีพ มันเป็นความเห็นของเรา

แต่ใส่เดือนของมัน มันป็นสัญชาตญาณ สิ่งที่สัญชาตญาณนี้ไม่ใช่ความศึกษาเป็นแขนง
ขึ้นมา เป็นสัญชาตญาณ เป็นความปกป้องคลุมกับหัวใจเลย หัวใจกับสัญชาตญาณมันแสดงออก
ขึ้นมา มันแสดงออกโดยสัญชาตญาณ มันไม่มีสมอง มันไม่มีความคิด มันป็นสัญชาตญาณ อันนี้
มันเป็นกรรม กรรมของเรา กรรมของการเกิดในสัตว์โลก สัตว์โลกเกิดในวัฏฏะนี้ กรรมของใคร
กรรมของเขา

เกิดเป็นสุนัข เห็นไหม ความเห็นของสุนัขมันก็ประจบเจ้านายมีความซื่อสัตย์ ความ
ซื่อสัตย์ของสุนัขเท่านั้นเป็นความน่ารักของมัน ความน่ารักของมันคือความซื่อสัตย์ มันกตัญญูแต่
เจ้าของของมัน นั้นป็นความดีงามของมัน แล้วความสุขของมันถ้ามันพอใจของมัน มันความสุข
มันเจอเจ้านายของมัน มันเจอสิ่งที่มันรักสิ่งที่มันกตัญญู มันจะมีความสุขของมันมาก มันจะ
กระดิกหางของมัน มันจะมีความสุขของมัน

นั้นป็นความสุขของเขา นั้นป็นเพราะกรรมให้เขาเกิดมาสภาวะอย่างนั้น เขาถึงต้องป็น
สภาวะอย่างนั้น ทำความดีของเขาก็ได้ ถ้าเขาป็นสัตว์ดี เขาป็นหัวหน้าฝูงนะ เขาจะพาลูกน้องเขา
ไปทำคุณงามความดี คุณงามความดีของเขาก็ซื่อสัตย์กตัญญูกับเจ้านาย แล้วปกป้องเจ้านาย แล้ว
ทั้งชีวิตเขาก็มอบให้ได้ นั้นเวลาเขาเกิดในสถานะของเขา

แต่คนมันมีความเห็น คนเรามีปัญญา มีสมอง สมองนี้ป็นการศึกษาไตร่ตรองใคร่ครวญ
แล้วสมองนี้มันจะส่งต่อเข้าไปป็นภวานามยปัญญา ภวานามยปัญญาไม่ใช่เกิดจากสมอง เกิดจาก
สมองนี้เกิดจากความแยกแยะของใจ ใจแยกแยะของมัน ลึกซึ้งกว่าในเรื่องของการใช้สมอง การใช้
สมองนี้มันเป็นกรอบ แม้แต่เวลาภวานามยปัญญาเกิดขึ้นมานี้ เวลามันคิดออกไปป็นกิเลส

สิ่งที่ป็นกิเลสมันเป็นเรื่องของขันธ ขันธป็นกรอบหนึ่งของความคิด แล้วสมองนี้ก็ป็น
กรอบอีกชั้นหนึ่ง กรอบบีบให้เล็กลงไปอีก บีบให้ความเห็นของเราเล็กลงไปกว่าความกว้างขวาง
ของสัญชาตญาณ สัญชาตญาณของเรามันป็นสัญชาตญาณความรู้สึกรอกออกมา สัญชาตญาณเกิดจาก
ความเห็น เกิดจากความถูกต้องขึ้นมา

ถ้าสัญชาตญาณในการความผิดพลาด เห็นไหม สัญชาตญาณของโจร เวลาเขาหนีภัยนี้ณะ
ถ้ามีอะไรขึ้นมาเขาจะมีความตอบโต้ในการต่อสู้ ในการป้องกันภัยของเขา นั้นคือสัญชาตญาณ
ของโจร สัญชาตญาณของบัณฑิต บัณฑิตสัญชาตญาณเกิดขึ้นมานี้มันเกิดจากปัญญาที่ว่าเกิดจาก

สมองขึ้นมาก่อน กรอบอันเล็ก ๆ นั้นจะส่งขึ้นมา แล้วจะเกิดส่งไปในขั้น ขั้นคือความคิด ความจำได้หมายรู้ในสัญชาตญาณอันนั้น

สัญชาตญาณเกิดขึ้น เกิดจากขั้นการระงับ แต่ภาวนามยปัญญาที่เกิดขึ้นลึกลงไป เพราะอะไร? เพราะมันเป็นธาตุรู้ สิ่งที่เป็นธาตุรู้ผ่านการกระทบ เวลาที่มันเกิดจากสัญชาตญาณของเรา เราเห็นภัยขึ้นมา ถ้าเราเห็นภัยเราจะตื่นภัย แล้วเราจะแก้ไขภัย แต่ภัยนั้นมีอยู่แต่เราไม่รู้เราไม่เห็น มันไม่เกิดแรงกระทบขึ้นมา ไม่เกิดความรู้สึกกับขั้นกระทบกัน ความรู้สึกเกิดขึ้นไม่ได้ สัญชาตญาณของมันก็ไม่มี สิ่งที่สัญชาตญาณของมันไม่มีเพราะมันไม่รู้ลึกลงของมัน

ความไม่รู้ลึกลงของมัน ถ้าเข้าไปถึงตรงนี้ ตรงที่ว่าขั้นอันละเอียดขึ้นมาี้ แบบขั้นจากภายในมันจะเกิดเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาคือที่เกิดจากการวิปัสสนา เกิดจากใคร่ครวญขึ้นมา ปัญญาอันนี้จะส่งต่อเข้าไป ส่งต่อเข้าไป หมุนเวียนกลับไป มันเป็นสิ่งที่มันอยู่แต่มันเป็นสิ่งที่ลึกลับ สิ่งที่ละเอียดอ่อน ที่ไม่มีใครสามารถจะจับต้องสิ่งนี้ได้ เพียงแต่เราที่ภาวนากันนี้ เราปฏิบัติกันนี้ เพื่อจะให้เกิดสิ่งนี้ไป

เกิดสิ่งที่มีมันเป็นประโยชน์กับเรา เกิดจากความหมุนเวียนเข้ามาให้หมุนเข้าไปชำระกิเลส นั้นนะทวนกระแส เรื่องของธรรมะเป็นเรื่องของการทวนกระแส ทวนกระแสเข้าไปปลดเปลื้อง ความเคยใจ สิ่งที่เคยใจ เราอยู่เฉย ๆ ไม่มีความทุกข์นะ เรามีความสุขขึ้นมา เราอยู่ดีมีความสุขขึ้นมา เราอยู่ดีมีความสุขประสาโลกของเรา แต่มันก็ว่าแห่ว มันก็หงอยเหงา มันก็เศร้าซึมของมัน มันเผาของมัน นะตัวนี้มันเป็นตัวอยู่ใน

สิ่งที่ภายในตัวนี้เป็นตัวกิเลส แล้วตัวที่เป็นกิเลสนี้เวลามันออกมากกระทบกับขั้นนี้มันก็ยึด ความเห็นของเรา ยึดความรู้สึกของเรา อย่างที่ว่าการศึกษาเล่าเรียน การจำของเราขึ้นมา สิ่งนี้เกิดขึ้นมานี้มันพุ่งออกไปข้างนอก แล้วมันก็เวลาพุ่งออกไปมันพุ่งออกไปตามอำนาจกิเลส เพราะความว่าแห่ว ความภาวสวะ ภพอันเป็นสวะอวิชชานี้มันอยู่ที่ใจ สิ่งที่อยู่ที่ใจกระทบสิ่งใดมันให้ค่าสิ่งนั้น ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นประโยชน์นะ เขาจะให้ประโยชน์กับเรา เขาจะสั่งสอนเรา

อย่างเช่นครูบาอาจารย์ เวลาไปอยู่กับครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นนี่ พระที่ไปลงใจกับหลวงปู่มั่นก็ว่าหลวงปู่มั่นเป็นครูบาอาจารย์ที่เยี่ยมยอดมาก รู้วาระจิต รู้ความคิดของเราเอง เราคิดเห็นไหม พ่อแม่ครูจารย์ พ่อแม่เราเลี้ยงเราได้แต่ร่างกาย แต่หลวงปู่มั่นนี่เลี้ยงทั้งร่างกาย พาอยู่พากิน

เห็นไหม บิณฑบาตมา ยังเล็งหัวใจด้วย นั่นนะเวลาคนที่ว่าไปสภาวะแบบนั้นลงใจขึ้นมาก็เป็นครูบาอาจารย์อย่างยอดเยี่ยมที่หาไม่ได้อีกในปัจจุบันนี้

แต่ผู้ที่มีนเป็นกิเลสในหัวใจมันไม่ยอมรับ สิ่งที่ว่านั่นนะหาว่าครูบาอาจารย์นี้ดูค่าเกินไป พระกรรมฐานทำไมเป็นพระจี๋ค่า เป็นพระที่ว่าเป็นจี๋โมโหโทโส โมโหโทโส นั่นเป็นประโยชน์ใจเด็ก...เด็กจะทำความผิดนี้การจะสอนเขาต้องเตือนสติของเด็กนั้นให้ได้ เตือนสติของเด็กให้เข้าใจ สิ่งที่ว่ามันจะความผิดพลาด

ถ้าความผิดพลาดพูดกันโอ้โหลมปฏิโลมกันไป มันก็ไม่ฟัง มันเป็นอันตรายต่อการประพฤติปฏิบัติ บางอย่างนี้ต้องชี้ขาดไปว่ามันสิ่งนั้นเป็นผิด ต้องเตือน เตือนสิ่งนั้น นั่นนะเป็นผู้ใหญ่สอนเด็ก เป็นครูบาอาจารย์สอนเด็ก มันจะเป็นประโยชน์ทั้งหมด แต่ผู้ที่ยังมีกิเลสในหัวใจ มันก็พลิกแพลงไปเป็นโทษ เป็นสิ่งที่ว่ามันไม่พอใจ มันสิ่งที่ว่ามันไม่เห็นด้วย

นี่หาครูหาอาจารย์มันถึงต้องหาครูบาอาจารย์ตามจริตนิสัย ถ้าจริตนิสัยพอว่าควรเข้ากับครูบาอาจารย์องค์นั้นนะ มันจะเชื่อ กรรมสั่งสมกันมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมเห็นไหม แล้วเดินไปเจอโยม โยมถามว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียนมาจากใคร?” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ตรัสรู้ด้วยตัวเอง” เขาไม่เชื่อ เขาสั่นหัว เขาหนีไปเลย

แต่เราเชื่อในศรัทธา เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอยากเห็นมาก ทุกคนอยากเห็นครูบาอาจารย์ อยากทันหลวงปู่มั่น อยากทันครูบาอาจารย์ เพราะว่ามันยึดอดีตอย่างอดีตที่ผ่านมานี้มันผ่านไปแล้ว มันเป็นสิ่งที่ว่าเราไม่สามารถจะยึดได้ แต่เราก็อยากจะทำตรงนั้น เจอตรงนั้นเราก็เห็นแต่ภาพภายนอก

ผลไม้เนี่ย เนื้อของผลไม้มันอยู่ในเปลือกของผลไม้ เราจะไม่เห็นคุณงามความดีของครูบาอาจารย์นั้นหรอก แต่เราจะเห็นแต่เปลือก ถ้าเห็นแต่เปลือก เห็นหลวงปู่มั่นนี้ หลวงปู่มั่นเอ็ด หลวงปู่มั่นค่า เรารู้ว่าหลวงปู่มั่นคุณ หลวงปู่มั่นเป็นที่ว่ามันรับไม่ได้ มันไม่พอใจ แต่ถ้าเราเชื่อเราเห็นคุณประโยชน์ของมัน เราจะมองผ่านเปลือกเข้าไป จะเข้าไปถึงเนื้อของผลไม้ แล้วจะได้ผลอันผลไม้ นั้น

นี่ใจมันเป็นอย่างนั้น มันเห็นความเกิดของใจ เห็นกิเลสในหัวใจ แล้วกิเลสนี้ดับไปในหัวใจนี้ มันจากใจดวงหนึ่ง มันส่งให้ใจดวงหนึ่ง มันถึงเข้าใจเรื่องของใจใจ เข้าใจเรื่องของใจที่

ผ่านขั้น ความผ่านขั้นคือผ่านความคิด ผ่านความยึดมั่นถือมั่นแล้วมีความเห็นผิด ความเห็นของเราเห็นผิด เห็นผิดจากหลักความเป็นจริงว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งเครื่องอยู่อาศัย เป็นสิ่งชั่วคราว

เราต้องเอาสิ่งนี้เพื่อพยายามประพฤติปฏิบัติ ให้หัวใจเห็นความเป็นจริงว่า สิ่งนี้เป็นไตรลักษณ์ทั้งหมด เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป แล้วให้มันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางตั้งแต่มีอยู่ เห็นไหม ถ้าปล่อยวางตั้งแต่ปัจจุบันนี้มันก็ไปปล่อยวาง ใครปล่อยวาง? หัวใจนั้นปล่อยวาง ปล่อยวางธาตุขั้นเข้ามา มันก็เป็นหัวใจ

ถ้าหัวใจนั้นมันชำระกิเลส ชำระกิเลสที่หัวใจนั้น ตัวธาตุรู้คือตัวหัวใจ ตัวที่ถูกต้อง ตัวอย่างหาย ๆ นี่มันผ่านความรู้สึกผ่านขั้น ขั้นความรู้สึกต่าง ๆ นี้ออกไปยึดข้างนอก มันย้อนกลับเข้ามา มันปล่อยธาตุปล่อยขั้น แล้วมันไปถึงหัวใจ ปล่อยทั้งถึงหัวใจนะ หัวใจดวงนั้นปล่อยออกไป นั่นนะปล่อยความว้าวุ่น ปล่อยความเงาหงายในหัวใจ มันไม่มีกิเลสในหัวใจ

แล้วมันผ่านออกมามันจะไปยึดตรงไหน? มันจะไม่ยึดตรงไหนเลยเพราะมันสะอาด ออกมาจากภายใน ขั้นนี้เป็นขั้นเฉย ๆ เป็นสิ่งที่ว่าเครื่องอาศัย หนังสือนี้เป็นหนังสือธรรมคา ใครอ่านจะได้ประโยชน์ไม่ได้ประโยชน์อยู่ที่ความยึดของใจนั้น ถ้าใจนั้นอ่านเป็นประโยชน์จะเป็นประโยชน์ ถ้าใจนั้นยังไม่เป็นประโยชน์อ่านแล้วไม่เข้าใจ ก็ต้องอ่านซ้ำอ่านซาก พยายามให้มันเข้าใจ ให้เห็นตามหลักความเป็นจริง

พอเข้าใจสิ่งนั้นแล้วนี่มันจะเป็นประโยชน์เข้ามา แม้แต่ผู้ที่เป็นประโยชน์แล้วอ่านไปครั้งหนึ่งมันอ่านไปแล้วนี่ มันมีความเห็นปัญญาวิภาวะของใจมันสูงระดับไหนมันก็ได้ประโยชน์ขนาดนั้น แล้วผ่านเข้าไปนี่อ่านซ้ำเข้าไปมันจะมีประโยชน์ขึ้นไป เป็นขั้น ๆ เข้าไป เห็นไหม พระไตรปิฎก ผู้ที่อ่านผู้ที่ศึกษามาเป็นปริยัติ มันก็ได้ศึกษามาเป็นปริยัติ เป็นการตีความ เป็นความเข้าใจ อยู่ในหน้านั้น อยู่ในเหตุ นั้น อยู่ในตรงนั้น ความเข้าใจ เข้าใจความเงาของธรรมใจ

กิริยาของธรรม ใจนี้บอกว่าการกระทำคือขั้นที่มันปล่อยวางเข้ามา เราเข้าใจสิ่งนั้น เราก็ก็นำใจแค่นั้น เข้าใจเรื่องเงาของธรรม แต่ไม่เห็นความเป็นจริงของหัวใจนั้น ถ้าเห็นตามความจริงหัวใจนั้น เพราะว่าพระไตรปิฎกทั้งหมดชี้เข้ามาที่ใจ ชี้เข้ามาที่ใจของผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนนะ ให้มันปลดปล่อยกันที่ใจ

ในหลักของศาสนา ใจนี้เป็นภาชนะใส่ธรรม อย่างอื่นอย่างหนังสือนี้ก็แค่กระดาษ เป็นแค่ตัวหนังสือ เป็นแค่หมึกเปื้อนกระดาษ แต่ตัวหนังสือเองจะไม่มีความรู้สึกดีหรือชั่วในหนังสือนั้น หนังสือนั้นเป็นกลาง ๆ ของเขาเป็นของเขาอย่างนั้น คุณค่าของใจที่ไปอ่านแล้วไปศึกษาเข้ามา ย้อนกลับมาที่คุณค่าเกิดจากตรงนั้น

พอคุณค่าเกิดจากตรงนั้น มันละเอียดเข้าไปมันซับซ้อนเข้าไป เด็กอ่านก็เป็นส่วนหนึ่ง ผู้ใหญ่อ่านก็เป็นส่วนหนึ่ง คนที่มีปัญญาอ่านก็เป็นส่วนหนึ่ง คนที่เข้าใจตามหลักความจริงอ่าน แล้วนี่จะรู้ตามความเป็นจริงว่าช่วงนี้เป็นช่วงนี้ เห็นใหม่ ถนนลื่นยวบยา ขยะลื่นยวบยาไปตรงนั้น ต้องลื่นยวบยาไป ไปข้างหน้าตรงไปขนาดไหนจะต้องไปเจอทางแยก จะต้องไปเจออะไร

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่ภาวนาเข้าไป สงบเข้าไปแล้วต้องไปเจอธาตุขันธ์ ไปเจอสติปัญญาฐาน ๔ ปล่องวางธาตุขันธ์ชั้น ๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ เข้าไป จะเห็นทางแยกทางเบี่ยงออกไปในหัวใจนั้น แล้วถ้าหนังสือหรือแผนที่นั้น ถ้าชี้ตามความเห็นอย่างนั้น มันก็ถูกต้อง ใจผู้ที่ผ่านแล้วจะเข้าใจสิ่งนี้ พอเห็นแผนที่เข้าไปมันจะเข้ากันได้

ถ้าใจที่ผ่านแล้วนี่ ที่ว่าผู้ที่สั่งสอนนี้จะเข้าถึงระดับไหน เข้าได้สูงมันจะพาไปทางสูง ถ้าเข้าได้ต่ำแผนที่นั้นชี้ว่าลื่นยวบยาแต่เราไม่เคยลื่นยวบยา เราไม่เคยเห็นทางของใจเลย เราจะเอาอะไรไปลื่นยวบยา เราก็อ่านแล้วก็ไปขณะ เป็นความเห็นของเรา เหมือนความเห็นเด็ก ๆ ที่ว่า “จิตที่เข้มแข็งอยู่ในร่างกายที่เข้มแข็ง” จิตที่เข้มแข็ง จิตที่อ่อนแอ จิตที่ไม่เข้าใจ อยู่ในร่างกายขนาดไหน มันก็ไม่เข้าใจ

สิ่งที่ไม่เข้าใจคือไม่เข้าใจ ถ้าเข้าใจขึ้นมาแล้วมันจะเข้าใจแล้วมันจะความเห็นเข้ามา ว่าอ้อ จากภายใน แล้วจะปล่อยจากหัวใจ หัวใจปล่อยหมด อาจารย์มหาบัวบอกว่า “ความคิดนี้เป็นถึงขยะ” พวกเราคิดแต่ขันธ์ ๕ ติดอยู่ในธาตุขันธ์นี้เป็นถึงขยะ ถ้าปล่อยถึงขยะเข้าไปจิตมันจะปล่อยวาง แล้วจะเข้าใจตามความเป็นจริง เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ เกิดจากแผนที่ เกิดจากความเห็น นั่นนะสัญญาตญาณจากภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่สัญญาตญาณของสัตว์

สัญญาตญาณของสัตว์นั้นเป็นสัญญาตญาณโดยกิเลสพาทำ สัญญาตญาณของธรรมนั้นมันย้อนกลับมาแล้วชำระเข้าไป นั่นเป็นภาวนามยปัญญาจากภายใน แล้วจะแก้กิเลสของแต่ละบุคคล แล้วจะความสุขเกิดขึ้นมาจากเรา เราจะมีความสุขเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา

ความสุขหาได้ในร่างกายนี้ ความสุขไม่ได้หาได้จากข้างนอกหรือ ข้างนอกเป็นเครื่องอยู่
อาศัย เป็นอาศัยกันไปเท่านั้น ตื่นโลกตื่นไปไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าตื่นธรรม ธรรมย้อนกลับเข้ามาใน
หัวใจ แล้วมันจบสิ้นกระบวนการในการประพาศปฏิบัติ แล้วจบแล้วมีความสุขในหัวใจตามใจ
ดวงนั้น เอวัง